

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Commissie voor OCW Postbus
20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

AO Passend Onderwijs 29 juni 2016

Toelichting op deze brief: Swanet Woldhuis 06 46034107
 Joli Luijckx 06 36108615

Geachte Kamerleden,

Op 29 juni debatteert u in de Kamer over voortgangsrapportage passend onderwijs. Namens 29.000 leden van Oudervereniging Balans en de Nederlandse Vereniging voor Autisme spreken wij onze zorg uit over de stand van zaken met betrekking tot het passend onderwijs voor kinderen met ontwikkelingsproblemen. Ten opzichte van een halfjaar geleden is er nog weinig veranderd. Daarom bieden wij u opnieuw 10 concrete verbeterpunten aan waarmee wij onderwijs in Nederland de komende jaren wél passend kunnen maken. Want als wij *echt* met elkaar de randvoorwaarden willen realiseren voor kinderen, leerkrachten en voor ouders, dan vraagt dit zowel van ons maar zeker ook van u, nog de nodige inspanningen de komende jaren. Wij hopen dan ook op een boeiend debat waaruit blijkt dat u deze groepen serieus neemt vanuit het perspectief van ieder kind.

Stand van zaken

Het Passend onderwijs is nog geen succes te noemen in Nederland. Leerkrachten geven aan dat er te weinig tijd is om goed les te geven aan alle leerlingen en dat extra ondersteuning aan kinderen met ontwikkelingsproblemen te veel ten koste gaat van andere leerlingen. Dit leidt ook tot problemen tussen de ouders en de school en tussen leerlingen onderling. Bovendien bevordert het stigmatisering in plaats van de inclusieve samenleving waar passend onderwijs óók voor bedoeld was. Het aantal thuiszitters lijkt sinds de invoering van het passend onderwijs niet gedaald.

Maatwerk, het sleutelbegrip binnen het passend onderwijs, is - op enkele uitzonderingen na - op de meeste scholen niet aan de orde. Men geeft aan geen tijd te hebben voor maatwerk: er zitten te veel leerlingen in de klas, er moet met te veel verschillende leerlijnen en ondersteuningsbehoeften rekening worden gehouden. Het ontbreekt de leerkrachten aan vaardigheden om daarmee om te gaan. Scholen geven aan dat zij geen geld hebben voor deskundigheidsbevordering, of de trainingen sluiten onvoldoende aan bij wat de leerkracht nodig heeft. Zowel leerkrachten als ouders en bestuurders van samenwerkingsverbanden vragen zich af of de huidige middelen wel goed en efficiënt worden besteed, maar hier is geen zicht op. Oudervereniging Balans en de Nederlandse Vereniging voor Autisme denken dat er winst te behalen is door klassen kleiner te maken (maximaal 24 leerlingen), maar vooral ook met een andere basishouding van leerkrachten en met training van sociale vaardigheden om de prestaties van leerlingen met ontwikkelingsproblemen substantieel te verbeteren binnen het passend onderwijs.

Met enige regelmaat melden ouders dat de scholen zich beroepen op handelingsverlegenheid. Er ontbreken vaak plannen waaruit zou moeten blijken dat er methodisch en stapsgewijs getracht is om alternatieven uit te proberen. Kinderen worden de dupe van strijd tussen ouders en de school, met als gevolg ongewenste overplaatsing. Wij horen regelmatig de klacht van ouders en leerkrachten dat de (motorisch) remedial teacher geen plek meer heeft op de school en dat er onvoldoende vakkundige IB-ers aanwezig zijn om extra ondersteuning te bieden die de leerkracht kan ontlasten en kan helpen bij het ontwikkelen van maatwerk.

Ondanks signalen van de inspectie om meer te investeren in ouderbetrokkenheid blijft dit thema op scholen onderbelicht. Duidelijke informatie over school-ondersteuningsplannen, dyslexiebeleid, leermiddelen, zorgprocedures op scholen, is er voor ouders vaak niet. Het is niet duidelijk van wie en waar zij iets kunnen verwachten. Websites van scholen en samenwerkingsverbanden en schoolgidsen zijn vaak onduidelijk, met informatie die niet helder is geformuleerd. Samenwerkingsverbanden die zich graag inspannen om onderwijs passend te maken hebben vaak veel moeite om de scholen mee te krijgen gezamenlijk vraagstukken op te lossen.

Visie Passend Onderwijs

Oudervereniging Balans en de Nederlandse Vereniging voor Autisme vinden het belangrijk om te blijven investeren in Passend Onderwijs. Want inclusief onderwijs past bij een inclusieve samenleving en daar staan wij ook voor. En gelukkig zijn er ook hele goede voorbeelden te zien van scholen en samenwerkingsverbanden die volop in beweging zijn en met de externe stakeholders tot mooie innovaties komen die het onderwijs passend maken voor vele kinderen.

Balans en de Nederlandse Vereniging voor Autisme werken vanuit de *Balans Academy* (www.balansacademy.nl) intensief met ervaringsdeskundigen, leerkrachten, wetenschappers en zorgprofessionals om passend onderwijs tot een succes te maken. Daarbij trainen en coachen we leerkrachten vooral in sociale vaardigheden om de interactie en samenwerking met leerlingen met ontwikkelingsproblemen te verbeteren. Dit levert een substantiële leerwinst op voor (zorg)leerlingen. Het zou fantastisch zijn als we dit op meer plaatsen zouden kunnen realiseren met elkaar. *Zie ook het rapport 'Kansrijk Onderwijsbeleid' van het CPB (juni 2016).*

10-puntenplan verbeteringen Passend Onderwijs

1. Investeer in passend onderwijs als je het echt serieus neemt. Voer de norm van maximaal 24 leerlingen per klas in (*nu is maximaal 24 leerlingen de richtlijn*) en verdeel zorgleerlingen evenredig over de groepen. *Zie ook CPB-rapport 'Kansrijk Onderwijsbeleid', juni 2016.*
2. De focus van de leerkracht moet worden gelegd op het leren en het ontwikkelen van leerlingen op maat. Geef leerkrachten meer tijd voor bijscholing passend onderwijs en leg het accent op de houdingsaspecten van de leerkracht (sociale vaardigheden).
Voorbeeld: www.balansacademy.nl
3. Voer structuur in op school en maak de basisinrichting op school *autismeproof*. Daar hebben alle kinderen veel profijt van en het zorgt voor een betere basis voor inclusief onderwijs.
Voorbeeld PO: Autisme Steunpunt Zuidoost-Brabant, www.autismesteunpunt.nl
Voorbeeld VO: www.autipassendonderwijsutrecht.nl.

4. Vergroot ouderbetrokkenheid en zorg voor kwetsbare leerlingen. Organiseer een helpdesk bij het samenwerkingsverband en inspiratieavonden voor ouders. Beloon scholen die goed zorgen voor leerlingen met ontwikkelingsstoornissen en neem de klanttevredenheid van de ouders als maat daarvoor. <https://www.youtube.com/watch?v=WQdpQRH2Z6o>
5. Borg landelijk het zorgbudget voor passend onderwijs. Nu is het niet duidelijk waar extra gelden aan worden besteed. Er is onvoldoende transparantie over de inkomsten en de uitgaven op scholen. Onderzoek de jaarrekeningen van 2015 van scholen en kijk welke acties dan nodig zijn om dit te verbeteren, en beoordeel aan de hand daarvan of er extra geld nodig is voor verbetering op scholen. Laat de onderwijsinspectie hier specifiek op toezien in 2016.
6. Meer bewegen op school en kennis van bewegen. Laat kinderen meer springen op een trampoline of hangen aan de ringen op school. Dat bevordert de leerprestaties en sluit beter aan bij druk gedrag in de klas. Zorg voor invoering van de motorisch remedial teacher en de vakleerkracht voor bewegingsonderwijs met kennis van kinderen met motorische problemen (grove en fijne motoriek).
Voorbeeld: Fit & Vaardig in de klas, Basisschool in Hoogezand
7. Investeer in goede begeleiding en onderwijs op maat aan hoogbegaafde kinderen. Zorg voor uitdagingen op maat. Dit voorkomt gedragsproblemen en depressie bij kinderen. Nu ook vaak onterecht geïnterpreteerd als ADHD of autisme.
Voorbeeld: Centrum voor Begaafdheidsonderzoek, Radboud Universiteit Nijmegen.
8. Stimuleer passend onderwijs (samenwerking school-ouders-zorg) binnen de samenwerkingsverbanden en ondersteun de koplopers die daarin creatief investeren en actief innoveren.
Voorbeeld: samenwerkingsverband SWV de Eem, Amersfoort
9. Zorg ervoor dat de informatie aan ouders is geschreven vanuit het perspectief van de ouder (*parent-journey*) en aansluit bij hun zoektocht en de vragen waar zij tegenaan lopen. Maak duidelijk wat de school en wat het samenwerkingsverband kan betekenen voor ouders en waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Het moet duidelijk worden welke partij daarvoor verantwoordelijk is.
10. Passend Onderwijs houdt niet op na je 12e. Juist in het VO moet er nog heel hard worden gewerkt aan passend onderwijs, zodat kinderen met een ontwikkelingsprobleem voldoende aansluiting houden en met de nodige aanpassingen goed vervolgonderwijs kunnen volgen. Alleen dan kunnen zij verder studeren of de arbeidsmarkt betreden. Wij hopen dat het onderwijs zich realiseert dat daar voor hen een belangrijke verantwoordelijkheid ligt die nu nog onvoldoende wordt opgepakt.

Uiteraard zijn wij bereid om deze bovenstaande punten toe te lichten. Wij zijn benieuwd welke aanbevelingen u aanspreken en welke u ter sprake wilt brengen in het debat om het onderwijs in Nederland passend te maken. Wij danken u alvast voor uw inspanningen daarvoor. U bent uiteraard van harte welkom bij ons in De Bilt om eens verder te praten samen met kinderen, jongeren, ouders, leerkrachten en bestuurders van samenwerkingsverbanden over goede voorbeelden van passend onderwijs. Wij nodigen u uit om samen te bekijken hoe ouders, jongeren en onderwijs elkaar ook in de toekomst nog verder kunnen verbeteren.

Hoogachtend,

Drs. Swanet Woldhuis
Directeur, Oudervereniging Balans
Directeur, Nederlandse Vereniging voor Autisme